

طرح درس حقوق کار

نسخه ۳.۳.۰ - شهریور ۱۴۰۳

محمد منصورى بروجنى - دانشگاه اصفهان

m.mansouri.b@ui.ac.ir

mansoori66@gmail.com

۱ هدف‌گذاری

شناخت رابطه کار و تمایز آن از سایر معاملات، کسب تصویری کلی از رابطه کار در نظام حقوقی ایران.

۲ محتوا

- حقوق کار، سیدعزت‌الله عراقی، جلد اول و جلد دوم، انتشارات سمت.
- قانون کار، قانون تأمین اجتماعی و برخی از قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط.

تدریس این واحد به صورت حاشیه‌ای بر کتاب آقای دکتر عراقی است. با صرف نظر از حذفیات (مجموعاً حدود ۱۰۰ صفحه) مطالب دو جلد کتاب در پانزده جلسه تقسیم شده، و ارائه‌های مدرس (به استثنای جلسه سیزدهم) نیز نکاتی در جهت تبیین یا نقد مطالب بخش مربوط است. هم‌چنین کوشیده می‌شود کلیه مقررات مربوطه در ارائه‌ها معرفی شود.

۳ روش

حقوق کار در تعریفی کلی تابعی از حقوق قراردادها و نوعی ویژه از آن است. بنابراین دانشجویان گرامی بدون گذراندن درس حقوق قراردادها (مدنی ۳) اقدام به اخذ این واحد نکنند. بهتر است در زمان اخذ این واحد درس حقوق اداری ۲ نیز گذرانده شده باشد.

دانشجو مکلف به مطالعه قبلی بخش معین‌شده کتاب، قوانین، مقررات و دادنامه‌های معرفی‌شده مختص هر جلسه در طرح درس، پیش از حضور در جلسات درس است. منظور از قانون کار، مصوبه سال ۱۳۶۹ با اصلاحات بعدی و منظور از قانون تأمین اجتماعی، مصوبه سال ۱۳۵۴ با اصلاحات بعدی است. به منظور دسترسی به این مصوبات و آرا، [فایل‌های ارائه جلسات](#) در دسترس قرار می‌گیرد.

برای مراجعه به قوانین ترجیحاً از سایت qavanin.ir (معاونت حقوقی ریاست جمهوری) استفاده شود تا ملتفت تغییرات بعدی شوید. اگرچه این درگاه رسمی قوانین، فاقد برخی از آیین‌نامه‌های بسیار کلیدی در حوزه کار است. طبیعتاً نسخه چاپی این معاونت، متنی منقح از خود قانون کار است، اما فاقد جامعیت تدوینی است. از این حیث مجموعه قانون کار که

توسط مرحوم جهانگیر منصور تدوین شده است (چنانچه واجد تغییرات گسترده مقررات و اصلاحات متن قانون پس از سال ۱۳۸۸ باشد)، مزیت قابل توجهی دارد.

طبق آیین‌نامه آموزشی دانشگاه حضور منظم در کلاس درس وظیفه دانشجویان است. چنانچه غیبت‌های دانشجویان از سه جلسه تجاوز کند، مراتب در سامانه گلستان گزارش و درس حذف می‌شود.

ضبط صوت در کلاس درس ممنوع است؛ اگر با پیش مطالعه در کلاس حاضر شوید، فرصت کافی برای یادداشت نکات کلیدی در حین کلاس وجود خواهد داشت. در عین حال اگر با ممنوعیت ضبط صوت، متحیرید که به جای شنیدن صوت کلاس، چه کار مفیدی می‌توان کرد، در مبحث ۶ همین طرح درس کوهی از منابع مفید دیگر برای مطالعه حقوق کار را معرفی کرده‌ام.

دانشجویان می‌توانند نکات و انتقادات خود راجع به شیوه تدریس را از طریق طرح در کلاس درس، ایمیل یا [ارسال پیام](#) ناشناس از طریق [فرم گوگل](#) به اطلاع برسانند.

۴ برنامه جلسات

۴/۱ جلسه اول

ارائه: آشنایی با حقوق کار.

کتاب: موضوع، تعریف و مشخصات حقوق کار؛ جلد اول- تا صفحه ۵۱.

۴/۲ جلسه دوم

ارائه: تاریخچه حقوق کار و منابع.

کتاب: چگونگی پیدایش قوانین کار در ایران؛ منابع حقوق کار؛ جلد اول- صص ۷۱ الی ۱۰۸.

۴/۳ جلسه سوم

ارائه: ارکان رابطه کارگری و کارفرمایی

کتاب: ارکان رابطه کارگری و کارفرمایی (مبحث یکم و مبحث دوم). جلد اول- صص ۱۰۹ الی ۱۴۳.

قانون کار، فصل اول.

قانون کار، فصل پنجم، مبحث اول.

۴/۴ جلسه چهارم

ارائه: قلمرو شمول قانون کار.

کتاب: قلمرو حقوق کار- جایگاه قرارداد کار و ویژگی‌های آن. جلد اول- صص ۱۴۳ الی ۱۹۰.

قانون کار، فصل دوم، مبحث اول.

۴/۵ جلسه پنجم

ارائه: قرارداد کار و شرایط آن.

کتاب: انعقاد قرارداد کار. جلد اول- صص ۱۹۰ الی ۲۲۱.

کتاب: اشتغال اتباع بیگانه. جلد دوم- صص ۳۱۳ الی ۳۲۸.

قانون کار، فصل دوم، مبحث اول.

قانون کار، فصل پنجم، مبحث سوم.

قانون شمول مقررات قانون کار و حفاظت فنی و بهداشت کار در مورد کارکنان و اتباع خارجی نهادهای انقلاب و مؤسساتی

که تولیدات غیر تسلیحاتی دارند. (۱۳۶۹)

۴/۶ جلسه ششم

ارائه: قراردادهای موقت؛ تعلیق قرارداد کار.

کتاب: نوع قرارداد کار و ... (گفتار دوم و گفتار سوم)؛ تعلیق قرارداد کار (گفتار یکم). جلد اول- صص ۲۳۴-۲۸۳.

قانون کار، فصل دوم، مبحث دوم.

۴/۷ جلسه هفتم

ارائه: تغییر عمده شرایط کار؛ خاتمه قرارداد کار.

کتاب: پایان رابطه کارگری و کارفرمایی. جلد اول- صص ۲۸۳ الی ۳۳۵.

قانون کار، فصل دوم، مبحث سوم و مبحث چهارم.

قانون بیمه بیکاری (۱۳۶۹) و آیین نامه اجرایی آن.

قانون تأمین اجتماعی، فصل ششم.

قانون تأمین اجتماعی، فصل هفتم.

قانون تأمین اجتماعی، فصل هشتم.

قانون تأمین اجتماعی، فصل نهم.

۴/۸ جلسه هشتم

ارائه: نکاتی پیرامون تعهدات کارگر و مدت کار.

کتاب: تعهدات کارگرو اختیارات کارفرما؛ مدت کار؛ جلد دوم- صص ۱۱ الی ۶۸.

قانون کار، فصل سوم، مبحث دوم و مبحث سوم.

قانون تأمین اجتماعی، فصل پنجم.

۴/۹ جلسه نهم

ارائه: حفاظت فنی و بهداشت کار؛ مشاغل سخت و زیان‌آور.

کتاب: ایمنی و بهداشت محیط کار، جلد دوم- صص ۶۸ الی ۹۱.

قانون کار، فصل چهارم، مبحث اول.

قانون تأمین اجتماعی، تبصره ۲ ماده ۷۶

قانون تأمین اجتماعی، فصل دهم.

قانون حفاظت در برابر اشعه (۱۳۶۸).

قانون شمول مقررات قانون کار و حفاظت فنی و بهداشت کار در مورد کارکنان و اتباع خارجی نهادهای انقلاب و مؤسساتی

که تولیدات غیر تسلیحاتی دارند. (۱۳۶۹)

۴/۱۰ جلسه دهم

ارائه: شرایط کار زنان و نوجوانان.

کتاب: شرایط کار زنان و نوجوانان. جلد دوم- صص ۹۱ الی ۱۳۸.

قانون کار، فصل سوم، مبحث چهارم و مبحث پنجم.

۴/۱۱ جلسه یازدهم

ارائه: مزد.

کتاب: مزد. جلد دوم- صص ۱۳۸ الی ۱۹۴.

قانون کار، فصل سوم، مبحث اول.

قانون مربوط به تعیین عیدی و پاداش سالانه کارگران شاغل در کارگاه‌های مشمول قانون کار (۱۳۷۰).

۴/۱۲ جلسه دوازدهم

ارائه: وظایف و مسئولیت‌های کارفرما در مقررات و رویه قضایی.

کتاب: تکالیف و مسئولیت‌های کارفرما. جلد دوم- صص ۱۹۴ الی ۲۳۴.

قانون کار، فصل هشتم.

قانون تأمین اجتماعی، فصل سوم.

۴/۱۳ جلسه سیزدهم آزمونک قانون کار. (۲ نمره)

ارائه: تشکل‌های کارگری و پیمان دسته جمعی کار

کتاب: شورای عالی کار. جلد دوم- صص ۲۸۷ الی ۲۹۵.

قانون کار، فصل ششم.

قانون کار، فصل هفتم.

قانون کار، قانون کار، فصل دهم.

۴/۱۴ جلسه چهاردهم

ارائه: بازرسی کار

کتاب: بازرسی کار و نقش ویژه آن؛ وزارت کار و چگونگی ارتباط با سازمان بین‌المللی کار. جلد دوم- صص ۳۲۸ الی ۳۶۰.

قانون کار، فصل چهارم، مبحث دوم.

۴/۱۵ جلسه پانزدهم

ارائه: آشنایی با آیین دادرسی کار ۱۳۹۱ و نکاتی پیرامون تشریفات متمایز دادرسی کار

کتاب: دولت و حل و فصل اختلافات ناشی از کار. جلد دوم- صص ۳۶۰ الی ۴۱۹.

مطالعه صفحات ۳۷۰ الی ۳۷۹ الزامی نیست.

قانون کار، فصل نهم.

آیین دادرسی کار (۱۳۹۰).

۴/۱۶ جلسه شانزدهم

آزمونک آیین دادرسی کار (۲ نمره).

ارائه: مسائلی دیگر پیرامون دادرسی کار.

قانون کار، فصل یازدهم.

قانون کار، فصل دوازدهم.

۵ ارزشیابی و بازمبندی

مشارکت مؤثر در کلاس از طریق طرح پرسش مفید یا پاسخ‌گویی صحیح به سؤالات شفاهی. دست کم ۴ مرتبه در طول ترم. هر مرتبه ۰/۷۵ نمره و در سقف ۳ نمره.

در ابتدای هر جلسه (به استثنای جلسات سیزدهم و شانزدهم) از مباحث کتاب آزمونکی به ارزش ۰/۵ الی ۰/۷۵ به عمل می‌آید. مجموعاً ۸ نمره برای این آزمونک‌ها در نظر گرفته شده است. آزمونک در سامانه آزمون دانشگاه اجرا می‌شود. هنگام شرکت در آزمون حضور در کلاس درس الزامی است، مگر در صورت اجازه قبلی مدرس.

در جلسات سیزدهم و شانزدهم دو آزمونک جداگانه از قانون کار (۱۳۶۹ با اصلاحات بعدی) و آیین دادرسی کار (۱۳۹۱) به عمل می‌آید. هر آزمونک شامل ۸ پرسش چهارگزینه‌ای به ارزش مجموعی ۲ نمره است. با توجه به ضرورت حضور دانشجویان در جلسه آزمون پایان ترم، در صورت تمایل دانشجویان آزمونک آیین دادرسی کار در روز برگزاری آزمون پایان ترم به عمل می‌آید.

آزمون نهایی: یک مسئله کار در خانه که در هفته شانزدهم در اختیار دانشجویان قرار داده می‌شود و تا روز برگزاری آزمون فرصت بارگذاری پاسخ در سامانه وجود دارد. ارزش این مسئله ۶ نمره است.

مجموع نمرات آزمونک‌ها (۱۲ نمره) با ضریب ۱/۲ محاسبه می‌گردد.

به ازای هر جلسه غیبت ۰.۵ نمره منفی لحاظ می‌گردد.

۶ سایر منابع حقوق کار^۱

۶/۱ منابع نظری

۶/۱/۱ منابع اصلی

حقوق کار - سیدمحمد هاشمی - انتشارات میزان

مقدمه‌ای بر حقوق کار - کورش استوار سنگری - انتشارات میزان

حقوق کار - دفتر یکم - احمد رفیعی - انتشارات فکرسازان

۶/۱/۲ منابع تکمیلی

گفت و گوی اجتماعی در حقوق کار - جانکو ایشیکاوا - مترجم: علی رحمانی. انتشارات مجد.

^۱ از دوست گرامی، فرشاد اسمعیلی برای معرفی منابع سپاس گزارم.

۶/۲ منابع کاربردی و رویه‌ای

حقوق کار- دفتر دوم- احمد رفیعی- انتشارات میزان. (موضوع حل اختلاف کارگر و کارفرما)

حقوق کار (علمی و کاربردی)- غلامرضا موحدیان- انتشارات فکرسازان.

پرسش و پاسخ در زمینه روابط کار- ۶ جلدی- زیر نظر محمدجواد الهیان- انتشارات مؤسسه کار و تأمین اجتماعی- با تأکید بر جلد ششم.

حقوق کار و نحوه عملی رسیدگی به شکایات ، دعاوی و جرائم در قانون کار- منصور اباذری فومشی. انتشارات خرسندی.